Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi

Xəzər Universiteti

Hasvet Baytarlıq Təbabəti Fakültəsi

Baytarlıq Təbabəti Departamenti

Baytarlıq sanitariya ekspertizası

SİLLABUS

Tədris ili və semestri

2025/2026-cı tədris ilinin payız semestri

Müəllim: Mirfazil Abdullayev

Razılaşdırılmışdır:

Təsdiq edirəm

Dekan vəzifəsini icra edən

DVM Ciçək Əliyeva

Ümumi məlumat	**Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı**	VET347 Baytarlıq sanitariya ekspertizası. 4 AKTS
	Departament	Baytarlıq Təbabəti
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	2025/2026-ci tədris ilinin payız semestri
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	Abdullayev Mirfazil Qafar
	E-mail:	m.fag0408@gmail.com
	Telefon:	+994 503663608
	Mühazirə otağı/Cədvəl	
	Məsləhət saatları	
Prerekvizitlər	Yoxdur	
Tədris dili	Azərbaycan	
Fənnin növü	Məcburi	
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	1. Əliyev E.A., Əzimov İ.M., Vəliyev U.M., Səfi N.V. Epizootologiya və infeksion xəstəliklər. Bakı, 2013, 1070 s. 2. Yusifov A. H., Əhmədov Ç.Ə. Baytarlıq sanitariyasının əsasları. Bakı, 2006. 305 s. 3. Məmmədli Ə., Şahmarov Ə. Heyvandarlıq məhsullarının baytarlıq sanitariya ekspertizası. Bakı, 2016. 298 s. 4. Əliyev M.M. Ət və ət məhsullarının ekspertizası. Gəncə, 2005, 394 səh. 5. Müəllim tərəfindən təqdim olunmuş PPT təqdimatlar və mühazirə mətnləri. 6. Ö.Miman, G.Saygi. Temel parazitoloji. İstanbul, 2018 İSBN 978-605-9528-37-5 7. Baytarlıq laboratoriyalarında bioloji təhlükəsizlik qaydaları. ARKTN, DBNX, Bakı, 2015,205 s. 8. P.Murray, K.Rosenthal, M.Pfaller. Medical microbiology. ELSEVİER, 961p. 2016 (türkcə) İSBN 978-605-9160-14-8 9. Şleqel Q. Ümumi mikrobiologiya . Bakı, «MBM», 2005, 544 s. 10. OİE Terrestial manual 2012 11. OIE - (Word Organisation for Animal Health) Manual of Diagnostic Tests and Vaccines for Terrestrial Animals Author(s) : OIE; 8th Ed., Vol. 1-3, 2018 12. OIE Standards, Guidelines and Resolution on antimicrobial resistance and the use of antimicrobial agents, 2nd Ed. 2020 13. Поздеев О. К. , Медицинская микробиология. М.,2008,768 с. 14. Пронин В. В. Ветеринарно-санитарная экспертиза с основами технологии и стандартизации продуктов животноводства. Практикум: учебное пособие / В. В. Пронин, С. П. Фисенко. — 4-е изд., стер. — Санкт-Петербург: Лань, 2020. — 240 с. — ISBN 978-5-8114-5605-5. 15. Савостина Т. В., Мижевикина А. С.Ветеринарно-санитарная экспертиза молока и молочных продуктов /— 2-е изд., стер. — Санкт-Петербург : Лань, 2022. — 188 с. — ISBN 978-5-8114-9631-0. 16. Лабораторные исследования в ветеринарии: под ред. Антонова В. Я. и Блинова П.Н. Колос.648 s. 17. Боровков М. Ф., Фролов В. П., Серко С. А. Ветеринарно-санитарная экспертиза с основами технологии и стандартизации продуктов животноводства: учебник/ 4-е изд., стер. — Санкт-Петербург: Лань, 2013. — 480 с. — ISBN 978-5-8114-0733-0. 18. Методические указания по лабораторной диагностике инфекционных болезней. ГУВ МСХ, 2008 19. https://www.woah.org 20. https://www.woah.org/en/what-we-do/animal-health-and-welfare/animal-diseases/old-classification-of-diseases-notifiable-to-the-oie-list-a/ 21. İnternet resursları	
Kursun məqsədi	BSE insan və heyvan üçün ümumi olan və əsasən insan sağlamlığı üçün təhlükə törədə biləcək yoluxucu və invazion xəstəliklərin diaqnostikası metodlarını öyrədir. Eyni zamanda heyvan məhsulları vasitəsilə xəstəlik törədicilərinin yayılmasının	

	qarşısının alınması kimi məsələlər BSE-nın predmetini təşkil edir.		
Kursun məzmunu	Fənnin tədrisində məqsəd heyvan və heyvan məhsullarının müayinəsi (quş, arı, balıqlar daxil olmaqla) onların bakterioloji, parazitoloji, helmintoloji, mikoloji ekspertizası, sanitar qiymətləndirilməsi metodlarını öyrədilməsi.		
Tədris (öyrənmə) nəticələri	BSE fənni tədrisinin sonunda qida sahəsində savadlı ekspert kimi fəaliyyət göstərmək istəyən kadrlar ərzaq, qida təhlükəsizliyi və ekspertizası sahəsində müasir, diaqnostika üzrə beynəlxalq standartların tələblərinə cavab verən nəzəri və praktik biliklərə malik olacaqlar. Fənnin tədrisi nəticəsində tələbələr ərzaq (ət, süd) məhsullarının həm xammal kimi, həm də istehlaka hazır məmulat kimi sanitar ekspertizası və diaqnostikasında dəyərli biliklərə yiyələnəcəklər.		
Tədris metodları	**Mühazirə**	✓	
	Qrup müzakirəsi	✓	
	Prezentasiya	✓	
	Praktiki tapşırıqlar	✓	
	Kurs işi		
Qiymətləndirmə	**Komponentləri**	**Tarix/son müddət**	**Faiz (%)**
	Aralıq imtahanı		**30**
	Fəallıq		**5**
	Tapşırıq və testlər (quiz1,2)		**10**
	Kurs işi (Layihə1,2,3)		**15**
	Final imtahanı		**40**
	Yekun		**100**
Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	**Davamiyyət** Dərslərə davamlı gəlmək çox vacibdir. Mühazirələr və dərslərdə iştirak sizin bilik və bacarıqlarınızı genişləndirir. Buraxılmış dərslərə görə və yerinə yetirmədiyiniz tapşırıqlar üçün siz məsuliyyət daşıyırsınız. **Sinif qaydaları və ya ümumi qaydalar:** - Hər dəfə sinfə vaxtında gəlmək; - Müəllimdən 5 dəqiqə sonra sinfə gələnlərə qaib yazılır; - Bütün tapşırıqları vaxtında təhvil vermək; - Tapşırıqlarda plagiarizmdən istifadə etmək yolverilmızdir; - Dərs kitablarından mütləq istifadə etmək! Əlavə mənbələr: internet materialları və əlavə kitablardan istifadə qiymətləndirilir; - Qrup yoldaşlarınıza və müzakirələr zamanı onların fikirlərinə hörmətlə yanaşmaq; - Sinifdə mobil telefondan istifadə etmək olmaz; - Müəllimin sinifdə verdiyi tapşırıq və göstərişlər bütün tələbələr tərəfindən yerinə yetirilməlidir; - Qrup işlərində bütün tələbələrin aktiv iştirakı vacibdir; - Hər bir tələbəyə semestr ərzində könüllü olaraq dərsin müəyyən hissəsində müəllim kimi özünü sınamağa icazə verilir; - Müəllimlə email vasitəsilə, yaxud iş saatlarında ofisdə (1-5-ci günlər səhər saat 9-dan axşam saat 6-ya qədər, 13:00-14:00 nahar vaxtı çıxılmaqla) əlaqə saxlamaq (axşam saat 9-dan sonra və bazar günlərində yazılan emaillara cavab verilmir); - Müəllimə Whatsapp mesajları və SMS-lər yazmamaq. **Kursa verilən tələblər:** 1. Dərs kitablarını və əlavə materialları oxumaq; 2. Sinifdəki bütün müzakirələrdə, diskussiyalarda və digər intellektual fəaliyyətlərdə aktiv olmaq; 3. Tapşırıqları tələb olunan vaxtda və formatda tərtib etmək; 4. Xəstəlik və fövqəladə hallardan başqa bütün dərslərdə iştirak etmək. ***Bü kurs üçün bir aralıq və bir final imtahanı nəzərdə tutulmuşdur. Bütün imtahan sualları sylabusda yazılan mövzulara əsasən tərtib olunacaqdır.*** Hər bir modulun sonunda tələbələrə bu modul daxilində keçirilən mövzularla bağlı quiz (test) keçiriləcək və hər biri 5 bal olmaq şərtilə ümumi 10 bal veriləcəkdir. Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Tələbələr müəyyən səbəblərdən dərslərin buraxılması (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) haqqında məlumatı fakültə dekanlığına		

	təqdim etməlidirlər. 25%-dən artıq dərs buraxan tələbələr imtahana buraxılmır. Dərsə gecikən tələbəyə qayib yazılır. Buna baxmayaraq tələbə dərs saatına buraxıla bilər. Dərsi pozmaq, dərsdən icazə istəmək, qrup işlərinin hazırlanması xaricində cib telefonundan istifadə etmək kimi davranışlar arzu olunmazdır. Tələbələrin hazırladıqları təqdimatlarda mənbələrin göstərilməsi vacib şərtdir. Tələbənin imtahanda iştirakı və ya imtahana buraxılması ilə bağlı məsələlər fakültə rəhbərliyi tərəfindən həll olunur. Aralıq və yekun imtahanı mövzuları tələbələrə imtahandan öncə verilir. Aralıq imtahanının sualları yekun imtahanında təkrarlanmır. Aralıq və yekun imtahanları vaxtı tələbə tərəfindən imtahanın gedişini pozmaq və köçürmələr qadağandır. Bu qaydaya riayət etməyən tələbələrin imtahan işi ləğv olunur və tələbə 0 (sıfır) balla qiymətləndirilir. Universitet qaydalarına müvafiq olaraq kursu bitirmək üçün ümumi müvəffəqiyyət faizi 60% və yuxarı hesab edilir. Kəsri olan tələbə bu fənni növbəti semestr və ya növbəti il götürə bilər. Dərs zamanı dərs prosesini və etik qaydaları pozmaq qadağandır. Həmçinin tələbələr arasında icazəsiz müzakirələr və mobil telefondan istifadə qadağandır.

Cədvəl (dəyişdirilə bilər)

Həftə	Tarix (planlaşdırılmış)	Fənnin mövzuları	Dərslik/Tapşırıqlar
1		Baytarlıq sanitariya ekspertizası (BSE). Baytarlıq sanitar ekspertizasının məqsədi, predmedi, qısa tarixi.	Əliyev E.A., Əzimov İ.M., Vəliyev U.M., Səfi N.V. Epizootologiya və infeksion xəstəliklər. Bakı, 2013, 1070 s. Yusifov A. H., Əhmədov Ç.Ə. Baytarlıq sanitariyasının əsasları. Bakı, 2006, 305 s. Məmmədli Ə., Şahmarov Ə. Heyvandarlıq məhsullarının baytarlıq sanitariya ekspertizası. Bakı, 2016, 298 s.
2		Ətlik heyvanlarda kəsimdən öncə aparılan BSE. Kəsimdən sonrakı BSE	Əliyev M.M. Ət və ətin əlavə məhsullarının ekspertizası. Gəncə, 2005 Məmmədli Ə., Şahmarov Ə. Heyvandarlıq məhsullarının baytarlıq sanitariya ekspertizası. Bakı, 2016, 298 s.
3		Baytarlıq laboratoriyalarında bioloji təhlükəsizlik qaydaları. Baytarlıq ekspertizası üçün nümunənin götürülməsi.	Əliyev E.A., Əzimov İ.M., Vəliyev U.M., Səfi N.V. Epizootologiya və infeksion xəstəliklər. Bakı, 2013, 1070 s Əliyev M.M. Ət və ətin əlavə məhsullarının ekspertizası. Gəncə, 2005, 394 səh..
4		Heyvanların yoluxucu xəstəliklərində BSE.	Əliyev E.A., Əzimov İ.M., Vəliyev U.M., Səfi N.V. Epizootologiya və infeksion xəstəliklər. Bakı, 2013, 1070 s. Əliyev M.M. Ət və ətin əlavə məhsullarının ekspertizası. Gəncə, 2005, 394 səh. Методические указания по лабораторной диагностике инфекционных болезней. ГУВ МСХ, 2008/ Sərbəst işlər
5		İnvazion xəstəliklərdə heyvan və onun hissələrinin BSE.	Əliyev E.A., Əzimov İ.M., Vəliyev U.M., Səfi N.V. Epizootologiya və infeksion xəstəliklər. Bakı, 2013, 1070 s. Əliyev M.M. Ət və ətin əlavə məhsullarının ekspertizası. Gəncə, 2005, 394 səh.

			Методические указания по лабораторной диагностике инфекционных болезней. ГУВ МСХ, 2008/
6		Toksikozlar və toksoinfeksiyalar zamanı BSE-sı.	Əliyev E.A., Əzimov İ.M., Vəliyev U.M., Səfi N.V. Epizootologiya və infeksion xəstəliklər. Bakı, 2013, 1070 s. Əliyev M.M. Ət və ətin əlavə məhsullarının ekspertizası. Gəncə, 2005, 394 səh. Методические указания по лабораторной диагностике инфекционных болезней. ГУВ МСХ, 2008/ Sərbəst işlər
7		Balıq ətinin BSE-si.	Əliyev E.A., Əzimov İ.M., Vəliyev U.M., Səfi N.V. Epizootologiya və infeksion xəstəliklər. Bakı, 2013, 1070 s. Məmmədli Ə., Şahmarov Ə. Heyvandarlıq məhsullarının baytarlıq sanitariya ekspertizası. Bakı, 2016, 298 s. Методические указания по лабораторной диагностике инфекционных болезней. ГУВ МСХ, 2008/
ARALIQ İMTAHANI			
8		Quş ətinin BSE -sı.	Əliyev E.A., Əzimov İ.M., Vəliyev U.M., Səfi N.V. Epizootologiya və infeksion xəstəliklər. Bakı, 2013, 1070 s. Məmmədli Ə., Şahmarov Ə. Heyvandarlıq məhsullarının baytarlıq sanitariya ekspertizası. Bakı, 2016, 298 s. Методические указания по лабораторной диагностике инфекционных болезней. ГУВ МСХ, 2008/ Sərbəst işlər
9		Quş yumurtası və onun BSE-sı.	Əliyev E.A., Əzimov İ.M., Vəliyev U.M., Səfi N.V. Epizootologiya və infeksion xəstəliklər. Bakı, 2013, 1070 s. Məmmədli Ə., Şahmarov Ə. Heyvandarlıq məhsullarının baytarlıq sanitariya ekspertizası. Bakı, 2016, 298 s. Методические указания по лабораторной диагностике инфекционных болезней. ГУВ МСХ, 2008
10		Ticarət obyektlərində ərzaq məhsullarının BSE-sı	Əliyev E.A., Əzimov İ.M., Vəliyev U.M., Səfi N.V. Epizootologiya və infeksion xəstəliklər. Bakı, 2013, 1070 s. Əliyev M.M. Ət və ətin əlavə məhsullarının ekspertizası. Gəncə, 2005, 394 səh. Методические указания по лабораторной диагностике инфекционных болезней. ГУВ МСХ,

			2008/ Sərbəst işlər
11		Ətin saxlanılması zamanı keyfiyyət dəyişiklikləri onun BSE-sı.	Əliyev E.A., Əzimov İ.M., Vəliyev U.M., Səfi N.V. Epizootologiya və infeksion xəstəliklər. Bakı, 2013, 1070 s. Əliyev M.M. Ət və ətin əlavə məhsullarının ekspertizası. Gəncə, 2005, 394 səh
12		Kolbasa məmulatlarının baytarlıq sanitarıya ekspertizası	Əliyev E.A., Əzimov İ.M., Vəliyev U.M., Səfi N.V. Epizootologiya və infeksion xəstəliklər. Bakı, 2013, 1070 s. Əliyev M.M. Ət və ətin əlavə məhsullarının ekspertizası. Gəncə, 2005, 394 səh. Методические указания по лабораторной диагностике инфекционных болезней. ГУВ МСХ, 2008/ Sərbəst işlər
13		Ət konservlərinin baytaarlıq sanitariya ekspertizası	Əliyev E.A., Əzimov İ.M., Vəliyev U.M., Səfi N.V. Epizootologiya və infeksion xəstəliklər. Bakı, 2013, 1070 s. Əliyev M.M. Ət və ətin əlavə məhsullarının ekspertizası. Gəncə, 2005, 394 səh. Методические указания по лабораторной диагностике инфекционных болезней. ГУВ МСХ, 2008/
14		Heyvan mənşəli yağların baytaarlıq sanitariya ekspertizası.	Əliyev E.A., Əzimov İ.M., Vəliyev U.M., Səfi N.V. Epizootologiya və infeksion xəstəliklər. Bakı, 2013, 1070 s. Əliyev M.M. Ət və ətin əlavə məhsullarının ekspertizası. Gəncə, 2005, 394 səh. Методические указания по лабораторной диагностике инфекционных болезней. ГУВ МСХ, 2008/ Sərbəst işlər
15		Süd və süd məhsullarının baytaarlıq sanitariya ekspertizası**.**	Əliyev E.A., Əzimov İ.M., Vəliyev U.M., Səfi N.V. Epizootologiya və infeksion xəstəliklər. Bakı, 2013, 1070 s. Məmmədli Ə., Şahmarov Ə. Heyvandarlıq məhsullarının baytarlıq sanitariya ekspertizası. Bakı, 2016. 298 s. Методические указания по лабораторной диагностике инфекционных болезней. ГУВ МСХ, 2008/